

Presenting the Success Model of Women's Entrepreneurship with a Social Justice Approach

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Fatemeh Karimi¹

Mehran Mokhtari Baye Kolaei^{2*}

Davood Kia Kojouri³

GhorbanAli AghaAhmadi⁴

How to cite this article

Fatemeh Karimi, Mehran Mokhtari Baye Kolaei, Davood Kia Kojouri, GhorbanAli AghaAhmadi, Presenting the Success Model of Women's Entrepreneurship with a Social Justice Approach, *Journal of Islamic Life Style Centered on Health*. 2023;7(1):386-397.

1. PhD student, Department of Public Administration, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalous, Mazandaran, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Public Administration, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalous, Mazandaran, Iran (Corresponding Author).

3. Associate Professor, Department of Public Administration, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalous, Mazandaran.

4. Assistant Professor, Department of Management, Chalous Branch, Islamic Azad University, Chalous, Mazandaran, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: mokhtari@iauc.ac.ir

Article History

Received: 2023/02/20

Accepted: 2023/05/01

ABSTRACT

Purpose: This research has been investigated with the aim of presenting the success model of women's entrepreneurship with a social justice approach in the state banking industry.

Materials and methods: The purpose of this research is in the field of applied research, and considering that library study methods and field methods such as questionnaires were used in this research, it can be stated that based on The nature is a descriptive-survey research and the type of method is qualitative-quantitative (mixed). At first, by using textual content analysis method, the factors related to each of the influencing variables in the success of women's entrepreneurship were identified, then they were screened using the Delphi technique. In addition to the components of psychological characteristics of entrepreneurship, behavioral characteristics, organizational factors, background factors were identified as independent variables and social justice variable as intervening variables, each of which has sub-indices. Then, in order to investigate the objectives of the research, structural equation model tests were used. The research sample in the statistical section using Cochran's formula is 226 female employees of state banks in Mazandaran province, and the questionnaire was distributed among them. Also, in the Delphi section, the opinions of 20 banking industry experts who had experience in the field of entrepreneurship were used to screen the items. SPSS and SMART PLS statistical software were used in this research.

Findings: The findings showed that among the factors influencing the success of women in the field of entrepreneurship, the most influential are the contextual factors with the sub-indices of economic factors, geographical location and entrepreneurial culture.

Conclusion: Also, the influence of social justice on the indicators affecting the success of women's entrepreneurship has been significant. According to the results obtained from the upcoming research project; It is necessary to pay more attention to the identified factors for the development of women's entrepreneurship and prepare the ground for the increasing development of businesses created by women entrepreneurs.

Keywords: Women's Entrepreneurship, Social Justice, Banking Industry.

ارائه مدل موفقیت کارآفرینی زنان با رویکرد عدالت

اجتماعی

فاطمه کریمی^۱

دانشجوی دکتری، گروه مدیریت دولتی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، مازندران، ایران.

مهران مختاری بایع کلائی^{۲*}

استادیار، گروه مدیریت دولتی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، مازندران، ایران (نویسنده مسئول).

داود کیا کجوری^۳

دانشیار، گروه مدیریت دولتی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، مازندران، ایران.

قربانعلی آقا احمدی^۴

استادیار، گروه مدیریت، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، مازندران، ایران.

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف ارائه مدل موفقیت کارآفرینی زنان با رویکرد عدالت اجتماعی در صنعت بانکداری دولتی بوده مورد بررسی قرار گرفته است.

مواد و روش ها: پژوهش حاضر از نظر هدف در حیطه تحقیقات کاربردی می باشد و با توجه به اینکه در این پژوهش از روش های مطالعه کتابخانه ای و نیز روش های میدانی نظیر پرسشنامه استفاده شد، می توان بیان کرد که بر اساس ماهیت، یک پژوهش توصیفی-پیمایشی است و از نوع روش نیز کیفی-کمی (آمیخته) است. در ابتدا با بکارگیری روش تحلیل محتوای متنی، عوامل مرتبط با هر یک از متغیرهای تاثیر گذار در موفقیت کارآفرینی زنان شناسایی شده سپس با استفاده از تکنیک دلفی غربال شدند. در نهایت مولفه های ویژگی های روانشناختی کارآفرینی، ویژگی های رفتاری، عوامل سازمانی، عوامل زمینه ای به عنوان متغیرهای مستقل و همچنین متغیر عدالت اجتماعی به عنوان متغیرها مداخله گرد شناسایی شدند که هر کدام زیر شاخص هایی را دارند. سپس به منظور بررسی اهداف پژوهش از آزمون های مدل معادلات ساختاری، بهره گرفته شد. نمونه ی پژوهش در بخش آماری با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۲۲۶ نفر کارکنان زن بانک های دولتی استان مازندران در نظر گرفته شده که پرسشنامه بین آن ها توزیع شد. همچنین در بخش دلفی نیز از نظرات ۲۰ نفر از خبرگان صنعت بانکداری که دارای تجربه در زمینه کارآفرینی بودند، جهت غربال آیتن ها استفاده شد. در این پژوهش از نرم افزارهای آماری SPSS, SMART و PLS استفاده شد.

یافته ها: یافته ها نشان دهنده این امر بود که در بین عوامل تاثیر گذار بر موفقیت زنان در حوزه کارآفرینی بیشترین تاثیر را عوامل

زمینه ای با زیر شاخص های عوامل اقتصادی، موقعیت جغرافیایی و فرهنگ کارآفرینانه دارد.

نتیجه گیری: همچنین تاثیر گذاری عدالت اجتماعی نیز بر روی شاخص های اثر گذار بر موفقیت کارآفرینی زنان معنادار بوده است. باتوجه به نتایج کسب شده از طرح پژوهشی پیش رو؛ می بایست به عوامل شناسایی شده در جهت رونق کارآفرینی زنان توجه بیشتری نمود و زمینه را برای پیشرفت روز افزون کسب و کارهای ایجاد شده به دست زنان کارآفرین مهیا نمود.

واژگان کلیدی: کارآفرینی زنان، عدالت اجتماعی، صنعت بانکداری.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۱

*نویسنده مسئول: mokhtari@iauc.ac.ir

مقدمه

از آنجا که زنان نیمی از جمعیت هر کشور را تشکیل می دهند لذا حمایت از فعالیتهای کارآفرینانه زنان میتواند نقش موثری در رشد اقتصادی مستمر و باثبات کشورها داشته باشد. زنان کارآفرین به دلیل ترس از شکست تمایل کمتری برای شروع یا ادامه فعالیتهای کارآفرینی دارند. زنان، به عنوان نیمی از نیروی انسانی موجود در جوامع بشری، نقشی به سزا در توسعه جوامع انسانی ایفا می کنند (۱). زنان در سال های گذشته تلاش مضاعفی برای دست یافتن به مشاغل در رده های شغلی مختلف داشته اند که نشان دهنده افزایش فعالیت های آنان در عرصه اقتصادی بوده است. امروزه، برای تسریع فرآیند توسعه اقتصادی و محقق شدن عدالت اجتماعی، چنانچه به زن به عنوان نیروی سازنده نگریسته شود، قطعاً تأثیر بسیاری در روند توسعه و افزایش کمی و کیفی نیروی انسانی جامعه خواهد داشت. بدیهی است منظور از حضور، حضور واقعی و مؤثر است و نه حضور صوری و سمبولیک. متأسفانه در کشور ما فرصت های سیاسی و اجتماعی سمبولیک در اختیار زنان گذاشته می شود که از استحکام لازم برخوردار نیستند. در جامعه ما مرد و زن هر دو کار می کنند، ولی کار آنها از بسیاری جهات با یکدیگر متفاوت است (۲).

با توجه به اینکه انسان در دنیای امروز با تحولات سریع در حوزه ی کسب و کار و اقتصاد مواجه است و به نوعی از جامعه ی صنعتی به جامعه ی اطلاعاتی و از اقتصاد ملی به اقتصاد جهانی در حال حرکت است، یکی از حوزه هایی که در این انتقال می تواند به جوامع مخلف کمک بکند حوزه کارآفرینی است، کارآفرینی یک حوزه دانش و عمل به سرعت در حال تکامل است که کارآفرینی اجتماعی، کارآفرینی فراملی، کارآفرینی تجاری، کارآفرینی شومپتری و غیر شومپتری، کارآفرینی نوپا، کارآفرینی هوشمند، کارآفرینی دیجیتال تقسیم میشود (۳). در همین راستا، توجه به عدالت اجتماعی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. چرا که کارآفرینی همواره با مسائلی روبه رو است و در این میان زنان کارآفرین در نتیجه ی تبعیض های جنسیتی موجود، که در سطح عمیقی از رفتارهای فرهنگی حاکم بر جوامع تثبیت شده است، با مسائل بیشتری نسبت

کارآفرینی می‌توانند توانایی‌های خود را آشکار سازند و موانعی که در بروز استعدادهای خود دارند رفع نموده و هر روز بیشتر و بیشتر بر جسارت‌های خود بیفزایند، فرصت‌های جدیدی برای کسب و کار ایجاد نموده و به کسب درآمد، استقلال مالی و اشتغال زایی خود کمک نمایند. حتی زنان در ایران، خوداشتغالی را راهی برای غلبه بر مشکل جداسازی مشاغل و مشارکت در توسعه اقتصادی می‌بینند. جوان بودن جمعیت، گرایش بیشتر زنان به تحصیلات عالی و سنتی بودن جامعه اهمیت این موضوع را نمایان می‌سازد (۱۲).

- عوامل مؤثر بر موفقیت کارآفرینی زنان:
مطالعات مختلفی در مورد فرآیند شکل‌گیری کارآفرینی، ایجاد شرکت‌های کارآفرینانه و عملکرد آن‌ها در کسب و کارهای مختلف، عوامل مؤثر بر موفقیت و شکست فرآیند کارآفرینی، وراثتی بودن کارآفرینی، ویژگی‌های جمعیت شناختی، ویژگی‌های شخصی کارآفرینان (۱۳). ویژگی‌های جمعیت شناختی سن، جنسیت، وضعیت تاهل، موقعیت اجتماعی، تحصیلات، تجربه، نژاد و ویژگی‌های روان‌شناختی توفیق طلبی، خطرپذیری، اعتمادبه نفس، عمل‌گرا بودن، استقلال، کانون کنترل درونی و فرآیند کارآفرینی انجام شده است (۱۴).

لرنس و هابر^۱ عوامل مؤثر بر کارآفرینی و موفقیت شرکت‌های کارآفرینانه را به چهار دسته ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی، حمایت‌های مالی و مشورتی دولتی، جذابیت‌های محیطی و تنوع خدمات قابل ارائه تقسیم کرده‌اند (۱۵).

عدالت اجتماعی:

یکی از هنجارهای اجتماعی است که زندگی جمعی صلح‌آمیز، رضایت بخش و آرام را ممکن می‌سازد. برابری اجتماعی در سه عرصه سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، قانونمندی، اعطای حقوق و توازن، از مفاهیم بنیادین تشکیل دهنده عدالت اجتماعی‌اند. با وجود ارائه تعاریف مختلف از عدالت اجتماعی، هیچ‌کس نسبت به اصالت و حقیقت آن تردید ندارد و دستیابی به آن، یکی از اساسی‌ترین اصول نظام‌های اجتماعی است. بدون تحقق عدالت اجتماعی، حفظ امنیت و رضایت سیاسی امکان‌پذیر نیست (۱۶).

ادبیات تجربی تحقیق:

زکاوتی (۱۷)، در مطالعه خود با عنوان «موانع و فرصت‌های کارآفرینی زنان» به بررسی موانع و فرصت‌های کارآفرینی زنان پرداخته و موانع کارآفرینی زنان، مطرح و راهکارهایی به منظور غلبه شدن بر این موانع و توسعه کارآفرینی زنان ارائه می‌دهد. موانع کارآفرینی زنان را به صورت زیر دسته بندی کرده است: ۱- موانع رفتاری (زنان اعتمادبه نفس کمتر و تصور منفی از خود دارند. ۲- موانع ایفای نقش تعارض بین وظایف مختلف (از جمله وظایف خانوادگی) با محدودیتهای زمانی. ۳- موانع اجتماعی و فرهنگی مانند دید منفی نسبت به زنان در کار، این باور که زنان باید وظایف دیگری به عهده داشته باشند، محدودیتهایی بر حسب نوع شغل انتخابی، کمبود حمایت خانوادگی، کمبود تغییرپذیری و غیره به وجود می‌آورد. ۴- موانع

به مردان روجه رو هستند و این مسأله اهمیت پژوهش حاضر را دوچندان کرده است.

ادبیات تحقیق ادبیات نظری تحقیق:

کارآفرینی زنان:

اصطلاح «کارآفرینی زنان» به معنی ایجاد کسب و کاری است که زنان را از لحاظ اقتصادی توانمند کرده، قدرت اقتصادی و موقعیتشان را در جامعه افزایش دهد. زن کارآفرین کسی است که به تنهایی یا با مشارکت یا با ارثیه‌ای، کاری را با خلاقیت و نوآوری به راه انداخته یا پذیرفته و با پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی و اداری و مالی و ریسک‌های مالی، فرآورده‌های تازه‌ای عرضه کرده تا در بازار خرید و فروش بر رقیبان چیره شود (۴). کارآفرینی رویایی مشترک در اقتصادهای سرمایه داری در سراسر جهان است. کارآفرینی یک پدیده چندسطحی و پیچیده است که اهمیت خود را در اقتصاد جهانی در نتیجه تغییر شرایط نیروی کار، محتویات کار و مسائل روانشناختی در حوزه اشتغال به دست آورده است (۵). کارآفرینان بسیار موفق با پشت کردن به کار در شرکت‌های بزرگ به ایجاد یک کسب و کار جدید که همراه با آزادی مالی و شخصی بوده است روی آورده‌اند (۶). کارآفرینی زنان یک پدیده جهانی رو به رشد است که توجه تحقیقات قابل توجهی را در چند دهه اخیر به خود جلب کرده است (۷). در سال‌های اخیر، سهم زنان در کسب و کارها و کارآفرینی آنها روند رو به رشدی را طی کرده است، با وجود این همیشه زنان با موانع خاصی در کسب و کار مواجه هستند که به تدریج باید بر آنها غلبه کنند. مطابق با گزارش‌های دیده‌بان جهانی کارآفرینی، تغییر وضعیت زنان از کارمندی به خوداشتغالی، از سال ۱۹۹۰ نسبت به مردان افزایش داشته است. این در حالی است که کسب و کارهایی که زنان در آنها فعالیت دارند در حوزه‌های محدودی همچون تدارکات، نظافت و مراقبت از کودکان یا سالمندان باقی مانده است (۸). اصطلاح کارآفرینی زنان به معنی ایجاد کسب و کاری است که زنان را از لحاظ اقتصادی توانمند کرده، قدرت اقتصادی و موقعیتشان را در جامعه افزایش دهد (۹). در یک تعریف دیگر زنان کارآفرین به کسانی اطلاق می‌شود که به تنهایی یا با مشارکت یا از طریق ارث، کسب و کاری را ایجاد کرده و با قبول خطرات مالی و مسئولیت‌های اجتماعی، اخلاقی، روانی و مالی در اداره امور روزانه شرکت جویند و با خلاقیت و نوآوری، محصولات جدیدی را ایجاد کرده یا گسترش دهند تا در بازار بر رقبای غلبه کنند (۱۰). یک زن کارآفرین را می‌توان به عنوان یک زن با اعتماد به نفس، بانگیزه، خلاق و قادر به دستیابی به استقلال اقتصادی نیز تعریف کرد (۱۱). در ایران نیز با توجه به این که در سال‌های اخیر رشد قابل توجهی در سطح تحصیلات و اشتغال زنان در جامعه به وجود آمده است، توجه به فعالیت‌های کارآفرینانه در این قشر از جامعه می‌تواند به رشد و توسعه اقتصادی کشور کمک شایانی نماید. مضافاً اینکه زنان با

¹Lernes and Haber

است، این نوآوری‌ها می‌تواند برای مدیران و سازمان‌ها و صاحبان کسب و کار مورد استفاده قرار گیرد.

مردی (۲۱)، در مطالعه خود با عنوان «بررسی تأثیر نابرابری جنسیتی در توسعه و رشد کارآفرینی زنان» به ارزیابی عوامل مانع کارآفرینی زنان در کشورهای در حال توسعه پرداخت. با توجه به تغییر نقش‌های سنتی زنان در جامعه امروزی، هنوز در بخش کارآفرینی به آنها فرصت شناسایی و بهره‌برداری از این فرصت‌های کسب و کار داده نمی‌شود. نگاه جنسیتی در این عرصه اقتصادی فقدان دستیابی به حقوق اجتماعی، فرصت مشارکت و سهم شدن در توسعه و بهره‌مندی از منافع توسعه را به همراه دارد. در این تحقیق بر ضرورت سهم بودن زنان در اقتصاد جهت توسعه کشور، و به بررسی کلیدی‌ترین عامل بازدارنده یعنی تمایز جنسیتی که بر کارآفرینی زنان نقش آفرینی می‌کند، پرداخته است.

عدالتیان و شهریاری (۲۲)، تحقیقی را با موضوع «تأثیر عدالت اجتماعی بر موفقیت کارآفرینی زنان بر اساس مدل خودسازماندهی» بررسی نمودند. این مطالعه به درک تأثیر عوامل مختلف و عوامل اصلی چون تکنولوژی و هنجارهای (نرم‌ها) اجتماعی بر ابعاد زندگی مشاغل متعلق به زنان و اقتصاد می‌پردازد. این مهم است زیرا درک بهتر از تأثیر تکنولوژی، نرم‌ها، فرهنگ و فرصت‌های کارآفرینی در موفقیت مشاغل زنانه می‌تواند تلاش در جهت سیاست‌های عمومی را بهبود بخشد. این مطالعه به پیدا کردن فاصله‌ها و با بررسی اینکه آیا و چگونه زمینه‌های تکنولوژی و نرم‌ها (هنجارها) و فرهنگ یک کشور با خودسازماندهی زنان و موفقیت آنان ارتباط دارد. در این مطالعه ما برای توسعه مدل مفهومی از نظریه سازگاری نقش استفاده کرده‌ایم. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که رابطه مثبت و معناداری میان عدالت اجتماعی در هر سه بعد (فرهنگ، هنجارها یا نرم‌ها و خانواده) بر خودسازماندهی زنان کارآفرین برقرار است.

زاپاسی^۱ (۲۳) در مقاله‌ای با عنوان «عوامل تعیین‌کننده موفقیت زنان شاغل در زیمبابوه» به نقش زنان در توسعه اقتصادی از طریق مشارکت در بخش غیررسمی پرداخت. این مطالعه عوامل تعیین‌کننده موفقیت در کارآفرینی زنان را بررسی می‌کند. این مطالعه از تعیین‌کننده‌های زیر برای نشان دادن موفقیت استفاده می‌کند: مهارت‌های رهبری، مهارت‌های مدیریتی، آموزش و پرورش، انگیزه موفقیت، اعتماد به نفس، عزت نفس، خلاقیت و نوآوری. از سوی دیگر عوامل کلیدی مهارت‌کننده موفقیت در کارآفرینی زنان را عدم دسترسی به منابع مالی، ضعف مقررات قانونی محیط، فضای اقتصادی نامشخص، کلیشه‌های اجتماعی و حمایت ضعیف از خانواده می‌داند. نتیجه‌گیری این مطالعه نشان می‌دهد زنان کارآفرین به مهارت‌های رهبری، بهبود مهارت‌های کسب و کار، تفکر ابتکاری و کاردستی می‌باشد. توصیه‌های اصلی بر لزوم حمایت دولت به بسج منابع مالی، ساده‌سازی الزامات صدور مجوز و کاهش مالیات‌های مرتبط با تجارت برای زنان کارآفرین می‌داند.

کاناتافیلیا^۱ (۲۴)، در مقاله خود با عنوان «درک مفهومی عوامل حیاتی که باعث موفقیت زنان در کارآفرینی در دره کلانگ مالزی

تحصیلی زنان به طورنسی از سطوح تحصیلی پایینتری نسبت به مردان برخوردارند و اغلب دسترسی محدود به فرصت‌های آموزش شغلی دارند. ۵. موانع شغلی زنان فرصت‌های کمتری در بخش رسمی اقتصاد برای پیشرفت مهارت‌های خود دارند. به منظور توسعه کارآفرینی زنان راهکارهای زیر ارائه شده است: ایجاد برنامه‌هایی توسط بانکها به منظور حمایت مالی از زنان کارآفرین. سازمان دادن برنامه‌های آموزشی در دانشگاهها برای دانشجویان در تشویق آنان به کارآفرینی. ارائه دوره‌های آموزشی به منظور کمک به توسعه فرهنگ و نگرش جامعه نسبت به فعالیت کارآفرینانه زنان از طریق دولت در نظام تعلیم و تربیت (آموزش و پرورش، آموزش عالی). حمایت رسانه‌های گروهی از زنان کارآفرین و تشویق آنان به فعالیت و مشارکت در جامعه. فرهنگسازی در تغییر نگرش جامعه نسبت به توانمندی زنان در فعالیتهای اقتصادی.

اهوری (۱۸)، در مطالعه خود با عنوان «انگیزه‌های کارآفرینانه، سرمایه انسانی و اجتماعی» نشان داده است که سرمایه‌های انسانی و انگیزه‌ها عوامل مرتبط با آن در کشف و بهره‌برداری از فرصت توسط کاربران محصول میباشد. این مؤلفه‌ها عبارتند از اشتیاق ابداعی، اشتیاق اجتماعی، انگیزه مالی، انگیزه بهره‌گیری محصول، انگیزه شناختگی، استقلال کاری، خودکارآمدی کارآفرینانه، عدم رضایت از محصول، تجربه‌ی استفاده، تجربه‌ی کارآفرینی والدین، دانش ناشی از تحصیلات، دانش نسبت به مشکلات محصول، کاربران شبکه اجتماعی، مشتریان، دوستان صمیمی و خانواده.

ملک آرا (۱۹)، در مطالعه خود با عنوان «بررسی چالش‌ها و موانع بازدارنده در توسعه کارآفرینی زنان و بررسی اثرات روانشناختی اشتغال و کارآفرینی زنان» نشان داده است که بیشتر زنان شاغل دارای اعتماد به نفس بالاتر و نیز احساس مفید بودن در جامعه دارند. کارآفرینی به عنوان عامل کلیدی رشد و موتور محرک توسعه اقتصادی شناخته شده است. تغییر ساختار نیروی کار و ورود زنان به عرصه‌های مختلف کار و تلاش موجب تغییر نگرش سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان نسبت به ضرورت توسعه کارآفرینی زنان شده است. زنان می‌توانند با توجه به مکانیسم‌هایی چون گفتگو و مذاکره، اثبات موفقیت، استفاده از دانش و مهارت خود، برخوردهای مسالمت‌آمیز، رعایت قوانین و افزایش ارتباطات سازمانی و شبکه‌ای، نسبت به کارآفرینی اقدام کنند. هدف او بررسی چالش‌ها و موانع بازدارنده در توسعه کارآفرینی زنان می‌باشد.

شریعتی و آقاجانی (۲۰)، در مقاله «رابطه کارآفرینی زنان و قابلیت اشتغال در عصر دیجیتال» به استخراج ۹ مورد روابط بین کارآفرینی زنان و قابلیت اشتغال شامل رابطه عوامل فردی و مهارت‌های آکادمیک، عوامل فردی و مهارت‌های تفکر خلاق، عوامل فردی و مهارت‌های کار گروهی، عوامل سازمانی و مهارت‌های آکادمیک، عوامل سازمانی و مهارت‌های تفکر خلاق، عوامل سازمانی و مهارت‌های کار گروهی، عوامل محیطی و مهارت‌های آکادمیک، عوامل محیطی و مهارت‌های تفکر خلاق، عوامل محیطی و مهارت‌های کار گروهی، پرداخته است. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که با توجه به نوآوری‌های نه‌گانه‌ای که در این تحقیق صورت گرفته

1. Kanapathipillai

دارای ذهنی قوی و نوآورانه هستند و از فرصت‌های منحصر به فرد در محیط کسب و کار به خوبی استفاده می‌کنند.

مواد و روش‌ها

پژوهش‌ها از نظر روش انجام پژوهش به سه دسته تقسیم می‌شوند که این سه دسته عبارت‌اند از روش کمی، روش کیفی، روش آمیخته و یا ترکیبی روش مورداستفاده در این پژوهش ترکیبی و یا آمیخته است که در این نوع است و یک بخش از پژوهش به صورت کیفی و با روش دلفی و بخش دیگر کار با استفاده از روش کمی و پیمایش موردبررسی و سنجش قرار خواهد گرفت. در این تحقیق جامعه آماری در بخش کیفی شامل ۲۰ فرد خبره که همگی از اساتید دانشگاه‌های ایران و مدیران صنعت بانکداری، دارای مدرک فوق لیسانس و دکترای تخصصی در رشته‌ی مدیریت و کارآفرینی، شاغل در صنعت بانکداری و دارای حداقل سابقه کار ۵ ساله و انجام پژوهش در این زمینه بودند، انتخاب شدند. در این پژوهش در بخش کیفی برای انجام تکنیک دلفی از روش نمونه‌گیری غیر احتمالی گلوله برفی استفاده شده است و ۲۰ نفر از افراد که در حوزه کارآفرینی و امور بانکی تخصص کافی داشتند و حداقل ۵ سال تجربه کار در این حوزه را داشته باشند به‌عنوان افراد نخبه انتخاب شدند و در آن به انتخاب افراد قابل‌اعتماد و بادانش خوب در این زمینه برای شناسایی شاخص‌ها مدنظر در گروه نخبگان پرداخته شده است و این روش تا رسیدن به اشباع نظری ادامه داشت.

می‌شود» بر مفاهیم پنج متغیر متمرکز است که عبارتند از سرمایه مالی، سرمایه انسانی، سرمایه اجتماعی، نوآوری و تعادل بین زندگی و کار که باعث موفقیت زنان کارآفرین می‌شود. برای رسیدن به هدف این مطالعه، از یک روش پیمایشی استفاده شده است. داده‌های اولیه درک درستی از عواملی است که باعث موفقیت زنان کارآفرین می‌شود. این مطالعه از روش‌های کمی برای تولید نتایج تجربی و اعتبارسنجی برای پاسخ به سوالات تحقیق استفاده کرده است. یافته‌های این مطالعه شاید بتواند معیاری برای سایر زنان باشد تا در برابر همه گرفتاری‌های پیروزی پیروز شوند و در بالاترین سطح اقتصادی-اجتماعی باقی بمانند و همچنین به یک رقابت اقتصادی در تجارت برسند.

ولش و همکاران^۱ (۲۵) در ترکیه نشان می‌دهد زنان کارآفرین با مجموعه‌ای از چالش‌ها در راه کارآفرینی مواجه هستند. اولین چالش فقدان آموزش و پرورش در زمینه توسعه مهارت، کسب و کار و حقوق زنان است. چالش دوم تبعیض حقوقی و فقدان قدرت سیاسی و اقتصادی است. چالش سوم تفاوت‌های منطقه‌ای است. یک شکاف بزرگ بین رشد روستایی و صنعتی وجود دارد و به طور کلی زنان ترکیه با فقدان عظمی از فرصت‌ها روبه‌رو هستند. چالش چهارم که هم اجتماعی و هم ساختاری است ناشی از حمایت محدود دولت برای توانمندسازی زنان در مقیاس ملی است. مادان^۲ (۲۶)، به بررسی ویژگی‌های شخصیتی زنان کارآفرین و محرک‌های تأثیرگذار در تصمیم‌های زنان برای ایجاد کسب و کار در ترکیه پرداخت. بررسی‌ها نشان داد که زنانی سرسخت و مصمم

جدول ۱- مشخصات نمونه انتخابی در بخش کمی

متغیر	گروه	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۰	۰ درصد
	زن	۲۰	۱۰۰ درصد
میزان تحصیلات	دکتری	۶	۳۰ درصد
	فوق لیسانس	۱۴	۷۰ درصد
	زیر ۱۰ سال	۲	۱۰ درصد
سابقه فعالیت	۱۰-۲۰ سال	۱۲	۶۰ درصد
	بالای ۲۰ سال	۶	۳۰ درصد
مجموع		۲۰	۱۰۰

جدول ۲- جدول تخصیص متناسب

تفکیک شهر	ساری	آمل	چالوس	تنکابن	بابل	رامسر	نوشهر	نور	جویبار
جامعه آماری	۱۲۳	۹۴	۴۳	۵۸	۸۷	۳۱	۶۳	۲۳	۲۸
نمونه آماری	۵۵	۴۱	۲۵	۱۹	۳۶	۱۲	۲۱	۸	۹

تجزیه و تحلیل داده‌ها در این بخش از پژوهش با توجه به اینکه پیش‌تر در بخش روشی اشاره شد، برای رسیدن به شاخص‌های مدنظر برای ارسال به گروه پی-آل-اس به تست مدل پرداخته شده است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در این بخش از پژوهش با توجه به اینکه پیش‌تر در بخش روشی اشاره شد، برای رسیدن به شاخص‌های مدنظر برای ارسال به گروه پی-آل-اس به تست مدل پرداخته شده است.

² Maden

¹ Welsh et al

جدول ۳- جدول کدگذاری شاخص‌های شناسایی شده از روش کدگذاری سه گانه در مدل

کدهای اولیه	کدهای سازمان یافته	کدهای نهایی
تلاش برای کسب موفقیت در کار	نیاز به موفقیت	ویژگی‌های روانشناختی کارآفرینانه
برنامه ریزی برای رسیدن به موفقیت فردی	ریسک پذیر بودن	
وارد شدن به حوزه‌های کاری جدید بدون تامل	قدرت تحمل ابهام	
قبول مسئولیت‌های سنگین و جدید	نیاز به استقلال	ویژگی‌های جمعیت شناختی
تمرکز در موقعیت مبهم برای تصمیم گیری	اعتماد به نفس	
حفظ تعادل در رفتار در شرایط غیر قابل پیش بینی	تجربه کاری	
توانایی تصمیم گیری به تنهایی	نارضایتی از شغل قبلی	ویژگی‌های جمعیت شناختی
انجام امور کاری به صورت مستقل	الگوی نقش	
توانایی دفاع از خود در صورت انتقاد	تحصیلات	
قبول توانایی‌ها و ضعف‌های شخصی	سن	ویژگی‌های جمعیت شناختی
تلاش برای بهبود شرایط کار به صورت مستقل	پایگاه اجتماعی	
ورود به حوزه جدید کاری	حمایت از طرف خانواده	
عدم پویایی شرایط شغلی	سرمایه اجتماعی	ویژگی‌های جمعیت شناختی
عدن امکان رشد شغلی	جنسیت	
تاثیر وجود افراد موفق در اطرافیان فرد	عوامل اقتصادی	
شناخت افراد موفق در حوزه کاری مرتبط	موقعیت جغرافیایی	ویژگی‌های جمعیت شناختی
تحصیلات بالا	عوامل اقتصادی	
تحصیلات با بازار کار کم	عوامل اقتصادی	
افزایش سن و کاهش موقعیت شغلی	عوامل اقتصادی	ویژگی‌های جمعیت شناختی
ناکامی در رسیدن به موفقیت اجتماعی	عوامل اقتصادی	
پایگاه اجتماعی پایین	عوامل اقتصادی	
شرایط از طرف خانواده	عوامل اقتصادی	ویژگی‌های جمعیت شناختی
استقبال مناسب جامعه از افراد کارآفرین	عوامل اقتصادی	
شرایط مناسب در جامع هبرای ورود به حوزه شغلی جدید	عوامل اقتصادی	
شرایط پیشرفت شغلی سخت به خاطر زن بودن	عوامل اقتصادی	ویژگی‌های جمعیت شناختی
عدم امکان فعالیت مستقل به خاطر فرهنگ حاکم برای زنان	عوامل اقتصادی	
شرایط بد مالی	عوامل اقتصادی	
نبود حمایت مالی	عوامل اقتصادی	ویژگی‌های جمعیت شناختی
ایجاد موانع به دلیل مالیات	عوامل اقتصادی	
سرمایه مالی مناسب	عوامل اقتصادی	
نبود امکانات در شهرستانها	عوامل اقتصادی	ویژگی‌های جمعیت شناختی
نیاز به بروکراسی اداری با پایتخت	عوامل اقتصادی	
عدم توجه به درخواست‌ها به دلیل مرکز استان نبودن	عوامل اقتصادی	
وجود شرایط جغرافیایی برای فعالیت‌های کارآفرینانه	عوامل اقتصادی	ویژگی‌های جمعیت شناختی
نگرش مثبت به ایجاد مشاغل جدید	عوامل اقتصادی	
وجود نگرش کارآفرینانه در بین مردم	عوامل اقتصادی	

	پذیرش مناسب برای مشاغل جدید
	نوسازی راهبردها در سازمان
	رهبری با دیدگاه کارآفرینانه
	ایجاد شرایط برای استفاده از خلاقیت‌های فردی
نقش رهبری سازمانی	سرمایه گذاری برای تربیت نیروی انسانی نوآور و خلاق
	تامین منابع لازم مالی برای استفاده از ایده‌های کارآفرینانه
عوامل سازمانی	جو پویای سازمانی
	وجود روحیه تعاملی در سازمان
	استقبال از ایده‌های جدید
	وجود روحیه تیمی
	برابری در شرایط تحصیلی برای همه مردم
	شرایط برابر برای زنان در ورود به شغل
	شرایط متناسب برای همه جهت شرکت در فعالیت‌های اجتماعی
برابری شرایط در سطح جامعه و سازمان	امکانات برابر در پایتخت و شهرستان
	نگاه برابر به زن و مرد در سازمان
	امکان پیشرفت شغلی در سازمان بدون توجه به جایگاه
	پیشرفت در جامعه با توجه به توانایی
	امکان رقابت با همه برای کسب موفقیت در سازمان
	رعایت حقوق همگانی در سازمان
برقراری انصاف در سطح جامعه و سازمان	امکان استفاده از فرصت برای همگان
	ارائه حقوق و مزایا در سازمان با توجه به توانایی افراد
عدالت اجتماعی	دیده شدن توانایی افراد در شرایط مساوی بدون سوگیری
	یکسان بودن افراد در برابر قوانین در جامعه و سازمان
	عدم نیاز به استفاده از روابط برای انجام امور
	ارائه ایده‌های جدید نسبت به سایر اعضا
	ارائه خدمات با سبک جدید
نوآوری سازمانی	روش‌های جدید جذب مشتری
	مقاوم نبودن در مقابل تغییرات مثبت سازمانی
	استفاده از تکنولوژی‌های جدید برای انجام امور
امکان انطباق با تغییرات	جایگیری سریع در صورت تغییر منصب شغلی
	ارائه ایده‌های متفاوت و بدیع
	حل مشکلات موجود در سازمان با راه حل‌های خلاقانه
شاخص های موفقیت کارآفرینی سازمانی	پیدا کردن مسیرهای انجام امور جدید
خلاقیت سازمانی	ارائه خدمات خلاقانه برای حفظ و نگهداشت بیشتری مشتریان

پیدا کردن حوزه‌های کاری جدید
 شناخت فرصت‌های سرمایه گذاری جدید
 شناسایی روشهای جدید تعامل با سازمان‌های
 مختلف
 کشف فرصت‌های جدید

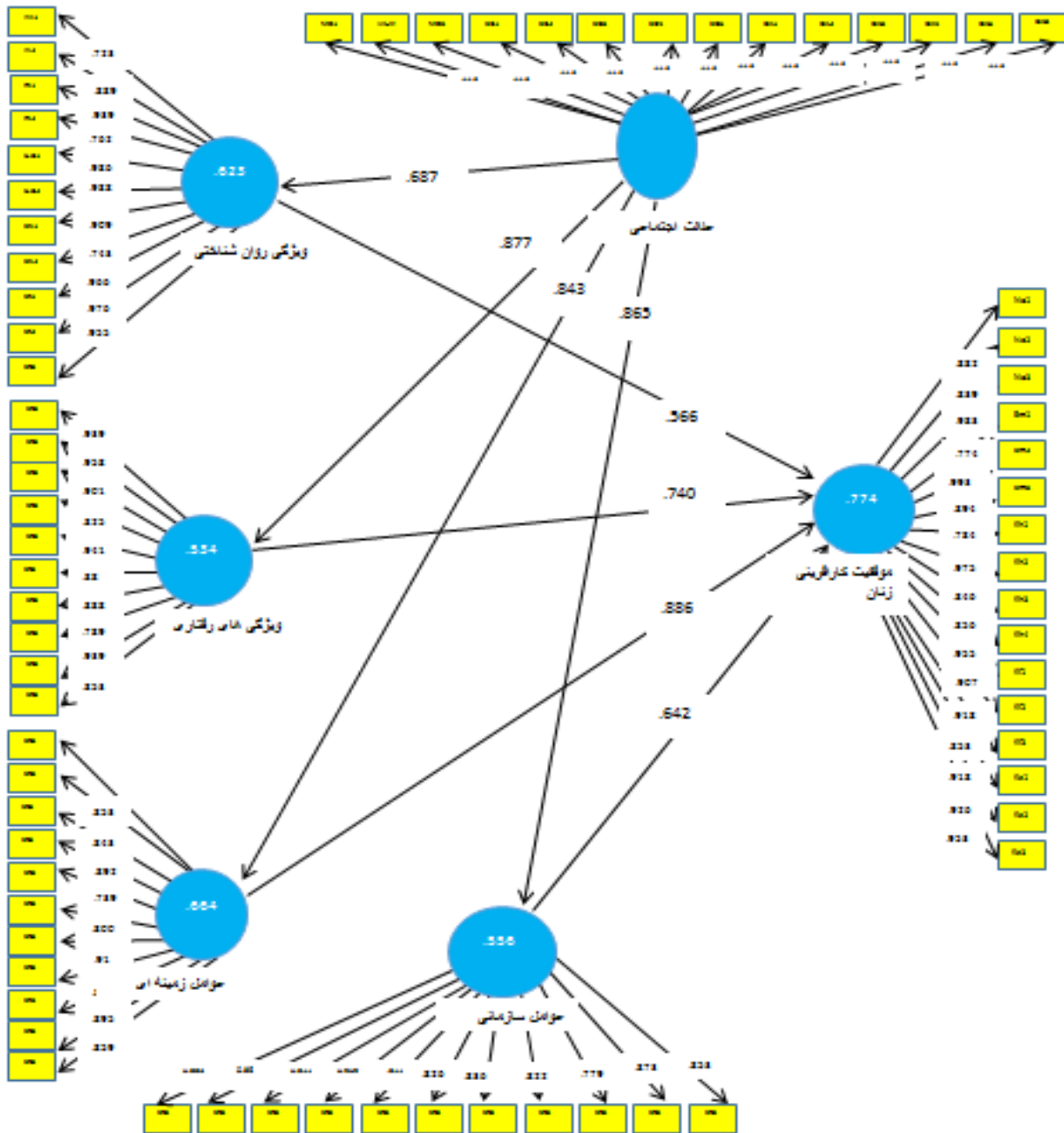
تمرکز بر حفظ کیفیت خدمات ارائه شده در
 کنار نوآوری

کیفیت مقبول خدمات

حفظ جایگاه سازمان در ارائه خدمات
 قربانی نکردن کیفیت در مقابل نوآوری

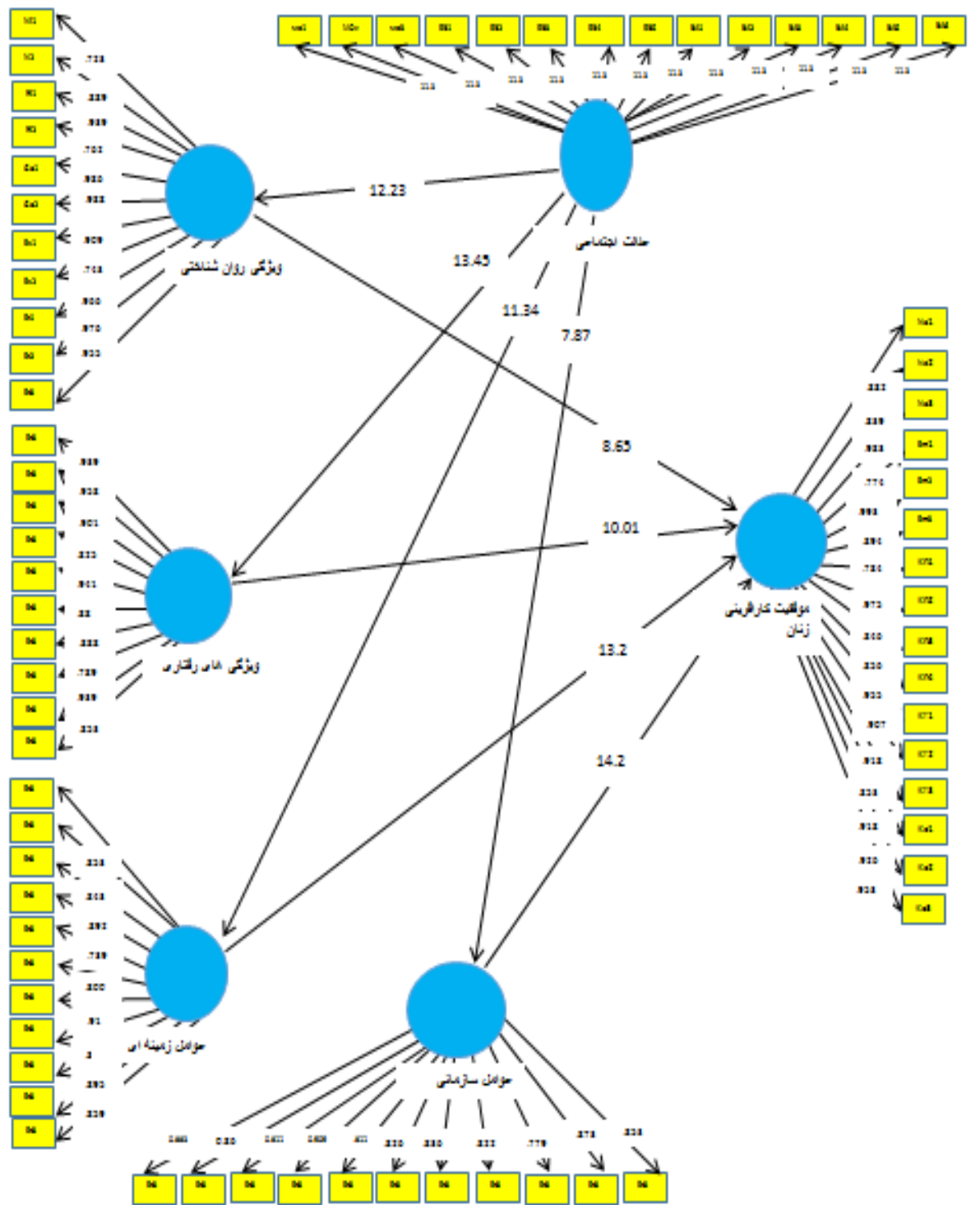
شده است، در ادامه هر کدام از شاخص‌های مورد بررسی برای
 گنجانده شدن در مدل با استفاده از مدل معادلات ساختاری مورد
 سنجش قرار می‌گیرند.

در این بخش به بررسی فاز کمی تحقیق پرداخته شده است که بعد از
 جمع‌آوری اطلاعات از طریق توزیع پرسشنامه این بخش شروع می
 شود، برای انجام تحلیل از نرم افزار SMSRT PLS استفاده

شکل ۱- نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی سازه‌های تحقیق در حالت استاندارد

شکل ۲- نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی سازه‌های تحقیق در حالت معنی‌داری

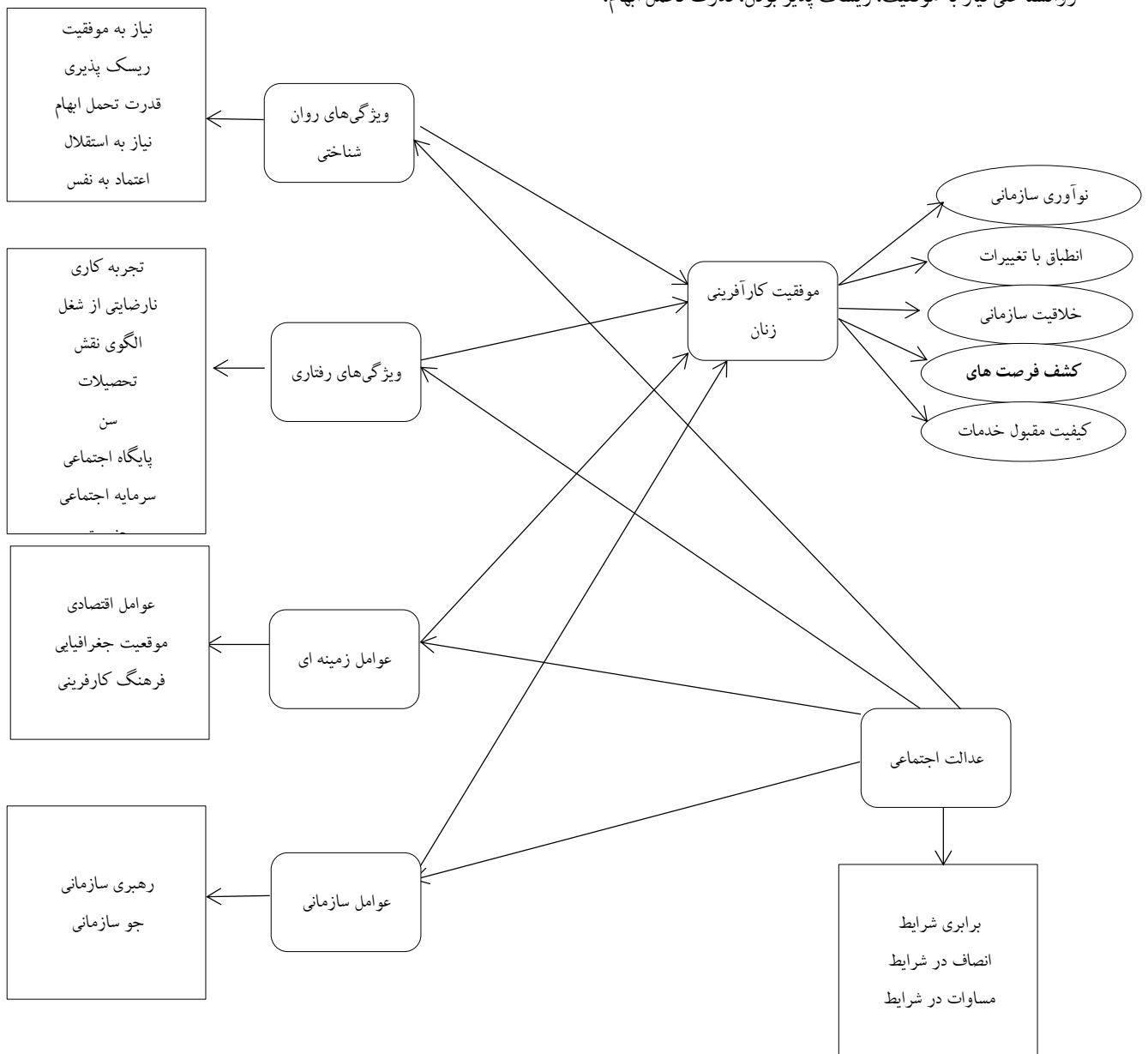
نتیجه گیری

بهتر شاخص‌های موفقیت کارآفرینی زنان نیز آورده شده است. در مدل طراحی شده عوامل اثر گذار به چهار دسته تقسیم شدند که می‌توانند در موفقیت کارآفرینی زنان در عرصه سازمانی موثر باشند شامل چهار بخش است که عبارتند از ویژگی‌های روان شناختی، ویژگی‌های رفتاری، عوامل سازمانی و عوامل زمینه‌ای که بر روی کارآفرینی و موفقیت زنان در حوزه کارآفرینی تاثیر گذار هستند که هر کدام شامل زیر شاخص‌هایی میشود که رد مدل طراحی شده گنجانده شده است، در کنار این موارد عدالت اجتماعی نیز با زیر شاخص‌های برابری در شرایط در جامعه و سازمان، برقراری انصاف

سوال اصلی پژوهش به این صورت بود که مدل موفقیت کارآفرینی زنان با رویکرد عدالت اجتماعی در صنعت بانکداری دولتی به چه صورت است؟ در پاسخ به این سوال با توجه به بررسی‌های صورت گرفته و همچنین روند دلفی شاخص‌هایی استخراج شدند که در پرسشنامه نهایی گنجانده شدند و جایگاه و شدت و ضعف تاثیرگذاری این شاخص‌ها در مدل طراحی شده با استفاده از دیدگاه جامعه آماری مشخص شده است. در شکل زیر عوامل مختلف که در ایجاد مدل نقش دارند مشخص شده است همچنین برای درک

نیاز به استقلال، اعتماد به نفس میشود، که داشتن هر کدام از این ویژگیهای اخلاقی میتواند فرد را در موفقیت در حوزه کارآفرینی یاری رساند، زیرا برای موفقیت در یک حوزه‌ای فرد باید دارای یک سری ویژگی‌هایی باشد تا بتواند در آن زمینه موفقیت کافی را کسب کند، اینکه فرد به دنبال موفقیت باشد در گرایش کارآفرینانه و موفق شدن فرد در حوزه کارآفرینی تأثیر گذار باشد، همچنین داشتن توانایی ریسک پذیری نیز با توجه به بدیع و نو بودن حوزه کارآفرینی در موفقیت فرد بسیار تأثیر گذار است زیرا فرد باید توانایی پذیرفتن چالش‌ها و ورود به حوزه‌های جدید را داشته باشد و بتواند با ریسک پذیری بالا پا در مسیری بگذارد که شاید کسی تا به حال به این حوزه‌ها ورود نکرده است.

در جامعه و سازمان، مساوات در جامعه و سازمان میشود که این موارد به صورت غیر مستقیم بر موفقیت کارآفرینی زنان تأثیر دارد. در نهایت نیز شاخص‌های موفقیت زنان در کارآفرینی آورده شده است که شامل نوآوری سازمانی، امکان انطباق با شرایط، خلاقیت سازمانی، کشف فرصت‌های جدید، کیفیت مقبول خدمات میشود. با توجه به این امر که برای موفقیت یک سازمان نیاز به افرادی است که با داشتن ویژگی‌های منحصر به فرد سبب ساز موفقیت شوند، یکی از عوامل موثر در موفقیت کارآفرینی زنان را ویژگی‌های روان شناختی میتوان در نظر گرفت، با توجه به دیدگاه‌های نظری مورد بررسی شاخص‌هایی که در کارآفرین شدن و موفقیت فرد در کارآفرینی تأثیر گذار هستند شامل ویژگی‌های روانشناختی نیاز به موفقیت، ریسک پذیر بودن، قدرت تحمل ابهام،

موفقیت کارآفرینانه زنان از بین چهار متغیر مستقل ویژگی‌های روانشناختی، ویژگی‌های رفتاری، عوامل زمینه‌ای و عوامل سازمانی بیشترین تأثیر گذاری را عوامل زمینه‌ای بر موفقیت رفتار کارآفرینانه زنان در سازمان‌های دولتی دارد زیرا مقدار ضریب تعیین

در مدل به دست آمده میتوان گفت که عوامل روانشناختی، ویژگی‌های رفتاری، عوامل زمینه‌ای و عوامل سازمانی بر روی موفقیت زنان در کارآفرینی تأثیر گذار هستند با توجه به نتایج به دست آمده میتوان گفت که در بین متغیرهای مستقل تأثیر گذار بر

entrepreneurs in small and fast-growing businesses. *Management Process and Development*, 30(4).

9. Kaur, G. & Singh, S. (2013). Women Entrepreneurs in India: Problems and Prospects. *Journal of Humanities and Social Science*, 1(1), pp. 64-73.

10. Pittino, D., Visintin, F., & Lauto, G. (2017). A configurational analysis of the antecedents of entrepreneurial orientation. *European Management Journal*, 35(2), 224-237.

11. Sharma, P., Sieger, P., Nason, R. S., González, A. C., & Ramachandran, K. (Eds.). (2013). Exploring transgenerational entrepreneurship: The role of resources and capabilities. Edward Elgar Publishing.

12. Rostam Alizadeh, Wali Allah. Ali Jumazadeh, Parveen (2017). "Investigation of factors affecting the success of female entrepreneurs in Tehran". *Social Development Quarterly (formerly Human Development)*, 12(3), 147-172.

13. Wagner, J., & Sternberg, R. (2004). Start-up activities, individual characteristics, and the regional milieu: Lessons for entrepreneurship support policies from German micro data. *The annals of regional science*, 38(2), 219-240.

14. Aghajani, Hassan Ali. Ganjakhor, Ziba (2009). "Explaining the role of psychological characteristics of entrepreneurs on the process of independent entrepreneurship (case study: entrepreneurs of Mazandaran province)". *Transformation Management Research Journal*, 2(4).

15. Lerner, M., & Haber, S. (2001). Performance factors of small tourism ventures: The interface of tourism, entrepreneurship and the environment. *Journal of business venturing*, 16(1), 77-100.

16. Porter, N. (2014). Women, culture, and social justice: Supervision across the intersections.

به دست آمده عبارت است از ۰,۷۳۴ که از سایر ضریب مسیرها بیشتر است. همچنین در عوامل موثر بر موفقیت کارآفرینانه زنان در سازمان‌های دولتی عدالت اجتماعی تاثیر دارد و روابط بین عدالت اجتماعی و این عوامل معنادار است اما بیشترین اثر گذاری عدالت اجتماعی در خصوص عوامل زمینه‌ای که عوامل زمینه‌ای در این پژوهش شامل، عوامل اقتصادی، موقعیت جغرافیایی و فرهنگ سازمانی بوده است که بیشترین تاثیر پذیری را از عدالت اجتماعی داشته‌اند با توجه به اینکه موفقیت زنان در حوزه کارآفرینی در سازمان‌های دولتی که در این پژوهش بانک مورد بررسی بوده است میتواند گفت که برقراری عدالت اجتماعی در سطح جامعه تاثیر مستقیمی بر روند کارآفرینی زنان دارد.

References

1. Jafarina, Gholamreza (2018). "Examination of the relationship between social and gender justice and Bushehri women's attitude towards democracy". *Political Sociology of Iran*, 2(1).
2. Abbasi, Siddiqa (2015). "Women's employment and social justice", the first national congress of successful women in Iran, Tehran.
3. YENER, H (2022). A study on the effects of system thinking and decision-making styles on entrepreneurship skills. *Turkish Journal of Engineering*, 6(1), 26-33.
4. Don't light up, David. Khadmi Shahrivar, Ruqiya. Qouti, Saeed (2014). "Challenges and social obstacles of women's entrepreneurship". *Work and society*, (188).
5. Singh, A. K., & Chauhan, H. (2016). Entrepreneurship and Gender Discrimination. *Amity Business Review*, 17(2).
6. Minarcine, S., & Shaw, C. (2016). Motivations for entrepreneurship. *International Journal of the Academic Business World*, 10(2), 47-56.
7. Isichei, E. E., Agbaeze, K. E., & Odiba, M. O. (2020). Entrepreneurial orientation and performance in SMEs: The mediating role of structural infrastructure capability. *International Journal of Emerging Markets*.
8. Fallah, Mohammadreza. Asghari Navideh, Masoumeh (2016). Providing a model for the success of female

European Journal of Management and Marketing Studies.

25. Welsh, D & Kaciak, E & Thongpapanl, N (2016). Influence of stages of economic development on women entrepreneurs' startups. *Journal of Business Research*, 69(11), 4933-4940.

26. Maden, C. (2015). A gendered lens on entrepreneurship: Women entrepreneurship in Turkey. *Gender in Management: An International Journal*.

17. Zakavati, Forough (1400). "Obstacles and opportunities of women's entrepreneurship", the first international conference on management and industry, Tbilisi, Georgia.

18. Ahuri, Homan (1400), Entrepreneurial motivations, human and social capital (case study: Kickstarter). *Journal of Entrepreneurship Development*, Volume 14, Number 4.

19. Malek Ara, Melika (2019). "Investigation of challenges and obstacles in the development of women's entrepreneurship", the fourth international conference on modern techniques of management, accounting, economics and banking with the approach of business growth.

20. Shariati, Zaynat. Aghajani, Hassan Ali (2019). "The relationship between women's entrepreneurship and employability in the digital era". The second international conference on innovation in business management and economics.

21. Moradi, Neda (2019). "Investigating the impact of gender inequality on the development and growth of women's entrepreneurship", the first international conference and the second national conference on management, ethics and business, Shiraz.

22. Adalatian Shahriari, Jamshid. Dolatabadi, Fatemeh (2018). "The impact of social justice on the success of women's entrepreneurship based on the self-organization model", International Conference on Interdisciplinary Studies in Management and Engineering, Tehran.

23. Dzapasi, Y. (2020). Determinants of women entrepreneurship success in Zimbabwe. a case study of harare metropolitan province. *Journal of Entrepreneurial Innovations*, 1(1), 37-37.

24. Kanapathipillai, K (2019), A conceptual understanding of the critical factors that induce women entrepreneurial success in the klang valley, Malaysia.